

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1

Elna Björklund är änka efter förra kyrkovaktmästaren i Sövde. Hon är född vid Bellinge, Sövde s:n. Duktig och prydlig. Tror ej på "spöge". Har gott minne, men har dock enligt egen utsgo glömt mycket på sistet tiden.

Frk.
Först hd
Lördag den
1931

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3347

Herr Ernst Frostenson
Ber. Elma Björklund

1931-8-7.

LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Trollen i Tjätabacken

Ett koivna hade sett troll
i "Tjätabacken" (vid Söderholmen). Det var
ejalva midvonommar dag. Det var dom i varta,
som stod och hänta i varta lasar, som
de sen bredder ut på gräset.

(Det var en gammal, nu död gummia, som sett
det, när hon var tös, då hon och hennes mor
var gått förr)

Trollen i
Tjätabacken

Söder

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

När Marna kom ut för skummammen.

Här var en Konga, som hette Marna. Hon kom ut för skummammen. Hon skulle gå från "Fjärdholmen" (Söderholm) och där vid Tidabäcken var ansit sånt där gej. Så när hon kom i skogen, kom där en man som haga' hemme, om hon ville följa med honom. Hon gick med honom. Hon mindes hon ingenting. När det ringde i kyrkan om lördagskvällen fann de hemma. Hon satt i en buske och sör. När det ringde i

När Marna kom
ut för skum-
mannen

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Kyrkan var förra sommaren att sätta ihop
hems. Hon trodde att det var skar-
mannen hon kommit ut för. Mama
var född omkring år 1840 och var 7-8
årig gammal, när detta häntde.

3347

5

När Mamas bros kom ut för skausman.

Hä bröde för i föd en korima, som
hette Mama. När hemmes bros var väckle-
påg; kom han ut för skausman.
Han var borte ett par dagar. Han blev
litta konstig men och kunde aldrig
reda ut hur det gått till.

När Mamas
bro kom ut
för skausman

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Spökena i Hultet.

I "Hultet" (en skog mellan Söderborg
och Lejdevaridare Fogelborgs hus) såg de alltid
"spöge". På Ranäs (två backar mell
enost prästgården) var det likadant.

Spökena i
Hultet.

Åsumspågen:

Hos Åsumspågen var där många som väntade. Det var därför noga att alla gick in i samma ordning som de kommit. En gång var där några som gick in för att se vad deras tur. När de var inne hos Lars, tog några drängar avt band rep om hjulen. När de skulle köra komde de inte komma ur stället. De fradde att Lars hade förgjort det att alla gick in till honom igen under tiden töste drängarna av repet.

Åsumspågen

och när de då kom ut igen kunde de höra
Hon hörde de fullt och fast att Lars
kunde göra vad han ville.

Lars far gick omkring och hörde på
vad de pratade om, som kom för att seka
Lars. Hon talade han om detta till Lars.
Därför hade denne reda på varifan de
var, och vad förtjukdon de hade.

"Jins Ros"

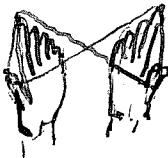
En man som kallades för "Jins Ros" målte för "mo-sjungan". Han heter Jöns Häkansson och dog på 1890-talet.

Han var bonde under Brögholm och hade Roshuset. "Mosjungan" sa man folk hade, när de blev bleka och dåliga. De blev bra, när de blev målta. Jag var med skräddaren Karna när hon blev målt av Jins-Ros. Han tog en vit hossegamstråd och målte fram korset i nacken.

^x Södergr. Se Genstab:us Karta.

"Jins Ros"

hur hälen. Sen skulle man sträcka ut
armarna och så "måts" han från den ena
armens fingerpott till "knyckan" vid hand-
leden på den andra armen. Räckte fräden,
(som var lika lång som avståndet från hälen
till nacken) så var det bra. Men ju mer
det flets, ju sjukare var den måts.
Sen ladd han fräden ihop och häll
den mellan båda händernas fingrar i
form av en åka.

Först spädde han pålo 3 gånger genom varf
häl, sen skulle den gitte spöda 3

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ganger i vart hål. Sen band han fräden
om benet, strax under knäet. Där skulle
den sitta färs den slets upp.

När häden fått bort, färs också sjukan
bort.

12

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

ond fot.

Man så, att förrliga had ovd fot.
Om de kom, när man flaktade, kunde
man inte få livet ur djuret.

ond fot.

14

Sönde kyrka

År 1894 renoverades kyrkan och
golvet lades om. Då murade man också
igen gången ner till grankoret. Jag
vinnu del få räl. Min man var kyrko-
valctuistare och jag har lättat i kyrkan
i många år.

Sönde kyrka

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

Bot mot sjakdom.

Om man var sjuk skulle man ta
en "lass" och lägga om det sjuka stället.
Sen skulle man gräva ner lasset i en grav-
kulle på kyrkogården.

Bot mot sjuk.

Dom:

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Likbrev.

I min barndom brukade man, när
ett barn dog, sätta upp ett likbrev i kyrkan.
Man satte det på väggen vid ens egen bänk.
Men när kyrkan omändrades togs allt ifråga
bort.

Likbrev.

Ivarine
Färs hol
Söder om.

3347

Ernst Frostenson
1931.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Hjör-marknad

När det var hjörmarknad
förr skulle alla drängar och pojkar
ha fritts för att gå "te markads"
På den tiden varade marknaden två
dagar.

Sjöbo-mark.

nad.

Gillen och gilleslag i Sönde

Pigorna och drängarna vid hogåarna
hade sina särskilda gilleslag. Alla
pigorna och drängarna vid hogåarna
med drogholm utgjorde eftag.
Det samma var förhållandet med
pigor och drängar på hogåarna
under Södeborg. De som tjänade vid
herregården, brukade gå till dessa
gillen på Krämen och Läusa. Men
de fick ingen snat. De framme

Gillen och
gilleslag
i Sönde

19

drängarna fick betala 6 skilling i spelmannspengar. För detta fick de också en trupp brämrevir. När drängarna tog suppen, spelar de brämme-
instrumentet och digorna sjöng till de
envisa. Den äldsta minns jag
inte. Men senare brukar de sjunga:

Kräddaren c en livader gäst
en livader gäst

Han supper opp bodd'e bixor å väst
i Nordamerika.

Häningar va liadan, va liadan

3347

hon sparka li en kaffefan
i Nordamerika.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

* de som inte ville synga så gjör i stället:
"en kato där vä"

Skäne
Fins V
Söder
År 1931

3347

Mrs. Gust Fransson
Bor i Åhus, Skåne
Född 1859 - Död

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

Gå med
stjärnan.

Gå med stjärnan
Under någon dag under julen
kom den sileant dragen som gick mot
stjärnan. Det var vingens hår i färg
frakten. Stjärnan hade hörde ur
fem här. Den var gjord av näst
genomsiktig. Den kunde smuras.
Av sången omde själv, minns jag bara:
"Här är inte seto förenvar?"
"Nå, ni ha ej seto honom sedan i går"

H, Fins, Söder,
Mjölby

Märta G. Flögås
3347
Flögås
Märta och Olle Flögås
Fastlagsgille Söder

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

Fastlagsgille

Fastlagsgille
Fastelangstöda hade de
gille. Men man sloj varken katten ur
fonna eller tog ringar, eftersom vad jag
minns. Däravut sloj de katten ur fonna
på pingesgillet, han de gamla talat om.

Ljunga maj

"Ljunga maj" gjorde de i
min barndom den sista april. Det
var drångarna hos "Högå iabönerna" som
gick och sjöng. De bänkade på Frälli,
när de var fia. Det var drångarna
fia alla ståvna under godset, till
fanns en 10-12 stycken drångar.
Först gick de fia herrgåden, Frogsholm,
och sjöng, för där kunde de inte komma
för det blevit sent. Sen gick de fia
binderna. Där kunde de ju komma när
som helst. Det gjorde ingenting, om de
räckte den mitt i ratten.

Ljunga maj

En av drävorna had en korg med sig.
 I den samlade man upp äggna, som
 de fick på gårdena. Nagra gav ägg,
 andra gav pengar. "Hejdennidare"
 (jägmästare) Duvan, den jay
 tjänade, brukar alltid ge du krona.
 För äggna och pengarna gjordes sen
 gille om pingst.

Nisan som de sjöng längst så här:
 Krot attbor, om ni hemma är,
 Maj i väckommen,
 Frålat os om vi väcker er,
 Fröjdas nu för en så givlig
 sommar.

Av de andra verserna minns jag endast
en som lydde på:

Låt hönan värpa ägg på låt,
Maj är välkommen
Till garnelkaga och äggamat,
Fröjdas nu för en så givlig sommar.

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Pingessville

Pingstabtion, pingstboden
och annan dag pingst harl om den
"Pingessville". Det hölls idag i pi-
karb om CD av "Högåvaställets"
under Braggholm (detta gässer
Braggholmslaget). Pigiona lagade
maten där.

Pingessville

Sönde

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

27

Midsommargille

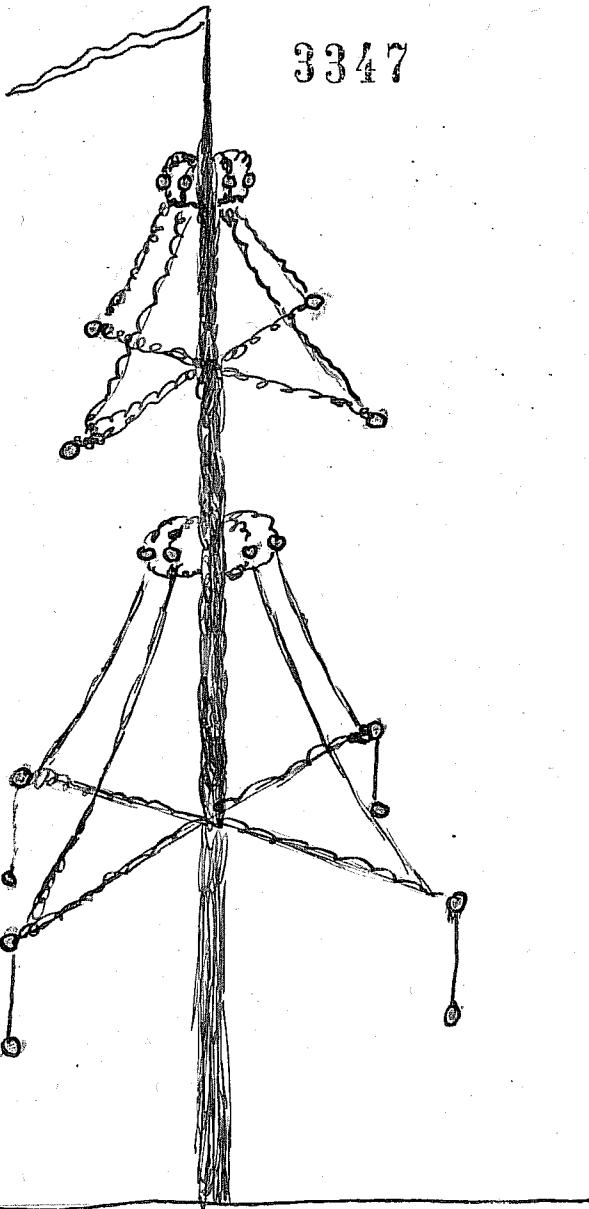
Midsommargillet hölls vid
herregården. Då hade vi majstång. Vid
Brageholm stod majstången invid
gården, vid Frödeborg i en
skog som kallas för "Hultet".
Vid Brageholm hande vi åt
Krausarna hos Lejdeuridaren
Burans, där sen bar vi den ned
till banan, där majstången skulle
stå. De blommor, som vi använde

Midsommar
gille.

Majstången

28

var pioner och vilda blommor, av de
 främre mest "duestola" och prästkrags
 En del prästkrags och bläcklin "nackade"
 ni och häddde blommorna på en träd
 och gjorde så girlander. På dessa var
 vanligen blommorna bläcklin och vanligen
 prästkrags. — Aug. majstångens utse-
 endé se f.ö. bild! — Främre nedsta
 korsarmarna hängde det var kärppor, som
 också var klädda. En sion satt
 vardera änden på den. De har
 en särskild namn, som jag nu glömt.
 Stången var klädd med eklor.

3347

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

Majstång
efter
teckning
av fru
Elna Björke
lund,
Sövde.

a } betecknar
a } pioner.

3347

Kransarna fästes ihop så att de skulle
bildas en krans. — Om girlander
hängde precis som på bilden är jag ej
riktigt säker på.

Girlanden låg på bänkar, medan vi
klädde den. För att pressa den an-
vände man stänger. I tapeten
hängde en rinnspel.

Huset bestod huvudsakligen av kök
och kakor. Dessutom fanns var och en trappa
med kakor och skiva ost och bröd.

På eftermiddagen på midsommardagen
kom huvudskapet ner för att se

30

3347

på dansen. Där fanns en särskild bänk, där
de kunde ^{sitta} ~~sitta~~ lejdermidaren, Buran, gick
utv. på. Litt den som stod just om
kring dansbanan, så de skulle flytta
sig, så att hovskapet kunde se de som
dansade.

31

3347

32

Pionernas doft mid sommaraftron.

Pionerna daffta' sā starkt mid sommaraftron, sā att de satte ägga skal över dem, för att de inte skulle få kräppa av dem.

Pionernas
doff mid-
sommaraftron

3347

33

Se solen dansa midsommardagen.

Midsommardagen skulle
man stiga upp tidigt på morgonen
för att se solen dansa.

Se solen dansa
midsommar-
dagen

Midsommardagg

För brukad oron, om man var sjuk,
 lägga ut en "läse" midsommarnattet
 ja att midsommardaggen "duggen" föl på
 den. Sen la man lasen på det
 sjuka stället.

Midsommar-dagg

3347

35

Höstagille

När de hade introtat var
de fria en hel dag, en lördag! Då
hade de gille hela dagen! Det
hölls på ett av Hogarastållens
Pigorna lagade maten. De lade ihop
på en grupp sitt de matvaror, som de
måste köpa.

Höstagille

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

36

Mikaeligille

Seax efter mikeli hade
man "mikaeligille". Det var räkonomi-
gille, för de häuare, som kommit i
fjärd i Mikeli.

Mikaeli-
gille

Skrock vid smörberedning.

Mama berättade att hon fått hos en kvinna, som kunde myälka en testalpe. Hon hade också en katt, som drog hennes sår hem. Det var en särskild katt. Mama hade varit där i många år, men hon hade aldrig sett katten. Kvinnan förade den på loftet. - Fast hon bara hade en liten skräts gräddde hon få gå mydal sör. Det var därför att hon satte en stöbbekniv i härmelsöcket, som hon

skrock vid
smörbered-
ning

3347

kunde dra snör till sig. Men här det
var med hemmes trotsat det förstod &
när hon en gång sålde snör och de tog
och skar snörstycket mitt itu. Snör-
stycket var fyllt med "pannafflegröd"
(potatismos) inuti. Därför kunde hon få
fä mycket porsör.

38

3347

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skrock vid smörberedning.

För när de kärnade brukade de sätta
en stabbekniv i kämehlocket, så kunde
ingen dra jordnööt ifrån.

39

Skrock vid
smörbered-
ning.

Kardegille och Karderisa

Pigorna samlades en gång
 på varvt ställe under vintern för att
 karda. De samlades på källaren och
 så arbetade tre hänt ut på
 natten. Då gick de till k. Karde-
 risan, ja, den gick de föresten
 åttaars också.

Karderisan började så:

När det mist källan liden
 så börja pigorna
 med såpa tvätta halsen
 och bryra flätorna.

Kardegille
och
Karderisa.

Sen stod där nägsl om, att de ^{ta} kardona
i hand och vandra till nästa nabo-
gård.

Ett stycke av visan minns jag lydde
så:

--- nabolänjen Per
har länge hatt den man
~~son en galen kat~~
at genom pugtjoushet inhoppa varje natt
Röd som en kälkonyhona,
en piga sade då:
men kors i hela världen
hur ni kan finna på
Du är en stor löjtnacka
så käring som du är,
och kan ej hålla omun,
löbarnade löjnmär.

Skrock vid närring.

När man revat varpen på, skulle man
ta pinnen, som de revade met och slänga
mot dörren, så skulle det gå bra sen.

Man läste hela dörren, när man revade
räckan på, annars kunde det låta komma
någon, som hade ond lott.

Skrock vid
värrning